

- ร่าง -

ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม
เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ
หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค
พ.ศ.

โดยที่สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรสำคัญในการจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาของประเทศ ส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ เสริมสร้างพื้นฐานของการพัฒนากำลังคน และขับเคลื่อนประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า การบริหารงานและการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพของสถาบันอุดมศึกษาย่อมส่งผลให้การจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาสามารถพัฒนาองค์ความรู้ และทรัพยากรบุคคลเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศในด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ ในปัจจุบันมีการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นเป็นจำนวนมาก และมีการจัดการด้านการอุดมศึกษาอย่างหลากหลาย เพื่อให้การจัดการด้านการอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการอุดมศึกษา ประกอบกับตามความในมาตรา ๙ (๑) (๒) (๓) และ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดให้การจัดการอุดมศึกษาต้องเป็นไปตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค คณะกรรมการการอุดมศึกษาจึงได้นำแนวคิดดังกล่าว มากำหนดแนวปฏิบัติเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางหรือมาตรฐานกลางในการบริหารงานและการดำเนินงานภายใน รวมทั้งในการกำหนด แก้ไข เพิ่มเติม และปรับปรุงข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องต่อไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ ประกอบมาตรา ๙ (๑) (๒) (๓) (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษาในการประชุมครั้งที่ ../... เมื่อวันที่ .. เดือน พ.ศ. จึงออกแนวปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศฉบับนี้เรียกว่า “ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เรื่อง แนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาค พ.ศ.”

ข้อ ๒ ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ การอุดมศึกษา”^๑ หมายความว่า การศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง

^๑มาตรา ๓ พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒

“สถาบันอุดมศึกษา”^๒ หมายความว่า สถาบันที่จัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาและระดับต่ำกว่าปริญญาทั้งที่เป็นของรัฐและของเอกชน

“มาตรฐานการอุดมศึกษา”^๓ หมายความว่า ข้อกำหนดขั้นต่ำเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ และเกณฑ์อื่นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ข้อกำหนดขั้นต่ำของหลักสูตรการศึกษา และข้อกำหนดขั้นต่ำของเกณฑ์ในการขอตำแหน่งทางวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา และมาตรฐานอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการส่งเสริม การกำกับดูแล การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ส่วนที่ ๑

หลักความรับผิดชอบต่อสังคม^๔

คำอธิบาย กำหนดแนวปฏิบัติให้สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาให้ตอบสนองกับความต้องการกำลังคนของประเทศ จัดให้มีการวิจัย การสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งให้บริการทางวิชาการอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติโดยรวม และเผยแพร่องค์ความรู้ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการในเรื่องต่าง ๆ ต่อสาธารณะ โดยให้ชุมชนและสังคมมีสิทธิติดตามและตรวจสอบ นอกจากนี้ สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่พัฒนาความรู้ จัดการศึกษา จัดให้มีการวิจัย สร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรม และให้บริการทางวิชาการ โดยเฉพาะการพัฒนากำลังคนในระดับอุดมศึกษาตามความต้องการของประเทศ อีกทั้งมีหน้าที่จัดให้มีการพัฒนาทักษะที่มีอยู่ (Reskill) และการเสริมทักษะใหม่ (Upskill) ให้แก่บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษารวมทั้งนิสิต นักศึกษา ซึ่งมีความจำเป็นต้องพัฒนากำลังคนในสาขาที่อาจไม่ใช่ความต้องการของประเทศในปัจจุบันแต่เป็นสาขาที่มีความจำเป็นในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาอบรม เพื่อเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและการศึกษาตลอดชีวิต

กำหนดแนวปฏิบัติให้สถาบันอุดมศึกษาตระหนักถึงการรับทราบปัญหาของสังคม เพื่อให้เข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี ซึ่งจะเป็นหลักการสำคัญในการสร้างจิตสำนึกต่อสังคมส่วนรวม นำไปสู่แนวทางในการดูแลแก้ไขปัญหาของชุมชนและสังคม และเป็นแบบอย่างในการจัดการปัญหาของชุมชนและสังคม สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องได้รับทราบข้อมูลและสภาพปัญหาของสังคม การศึกษาสภาพต่าง ๆ ในพื้นที่ การวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

ข้อ ๔ สถาบันอุดมศึกษาควรมีการพัฒนาหลักสูตร การเรียน การสอนและการวัดผล ให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบันและทันสมัย ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยนำความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมาปรับใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน สังคม และประเทศ

^๒ มาตรา ๓ พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒

^๓ มาตรา ๓ พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒

^๔ หลักการของหลักความรับผิดชอบต่อสังคม เจตนารมณ์ พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยสำนักงาน

ข้อ ๕ สถาบันอุดมศึกษาควรเปิดเผยหลักสูตรที่สภาสถาบันอุดมศึกษาได้พิจารณาอนุมัติต่อสาธารณะ

ข้อ ๖ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาวิจัย เพื่อให้เกิดการสร้างความรู้และสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง และนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ ตลอดจนควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษาสร้างสรรค์และพัฒนาองค์ความรู้

ข้อ ๗ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและองค์กรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการ รวมทั้งควรจัดให้มีระบบการตรวจสอบก่อนเริ่มการศึกษาวิจัย เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและลดปัญหาความซ้ำซ้อนของการศึกษาวิจัย

ข้อ ๘ สถาบันอุดมศึกษาควรจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการวิจัยและการสร้างนวัตกรรม โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพข้อ

ข้อ ๙ สถาบันอุดมศึกษาควรจัดการบริการวิชาการแก่สังคมให้สอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของชุมชน สังคม และประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาของชุมชน สังคม และประเทศ ได้อย่างเป็นรูปธรรมอันนำไปสู่ความเจริญงอกงามทางวิชาการ ตลอดจนสอดคล้องกับแนวทางที่สภานโยบายและคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมกำหนด^๕ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และคุ้มค่าในด้านการใช้ทรัพยากร

ข้อ ๑๐ สถาบันอุดมศึกษาควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานภาคเอกชนและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยกำหนดหลักสูตรการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การวิจัย ให้ตอบสนองกับความต้องการของชุมชน สังคม และประเทศ

ข้อ ๑๑ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ผลการวิจัยและนวัตกรรมสู่หน่วยงานภายนอก ทั้งหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานภาคเอกชน และชุมชน สังคม และในระดับประเทศ รวมทั้งส่งเสริมการนำผลการวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันอุดมศึกษาไปใช้ประโยชน์ด้วย

ข้อ ๑๒ สถาบันอุดมศึกษาควรมีกลไกการพัฒนา ช่วยเหลือ สนับสนุนฟื้นฟูเศรษฐกิจ และเสริมสร้างสันติภาพ และมุ่งให้การอุดมศึกษาเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

^๕มาตรา ๓๗ แห่ง พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒

การวิจัยและการสร้างนวัตกรรมจะต้องสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของประเทศ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรมและเพื่อความเจริญงอกงามทางวิชาการ และต้องสอดคล้องกับแนวทางที่สภานโยบายและคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมกำหนด

รัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้เป็นที่น่าพอใจเพื่อการพัฒนาความรู้และนวัตกรรมเพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ

ข้อ ๑๓ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม โดยสนับสนุนให้บุคลากร นิสิต นักศึกษานำความรู้ การวิจัยและนวัตกรรมมาปรับใช้เพื่อพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ข้อ ๑๔ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม โดยการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งมุ่งเน้นการเรียนการสอนและกิจกรรมของผู้เรียนให้มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และบูรณาการการทะนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

ข้อ ๑๕ สถาบันอุดมศึกษาควรเตรียมความพร้อมและยอมรับการตรวจสอบจากชุมชน สังคม และประเทศ และควรพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลของการตรวจสอบดังกล่าวด้วย

ส่วนที่ ๒

หลักเสรีภาพทางวิชาการ^๖

คำอธิบาย กำหนดแนวปฏิบัติให้กับสถาบันอุดมศึกษาโดยมุ่งคุ้มครองเสรีภาพทางวิชาการในการศึกษาวิจัย การเรียนการสอน และการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการตามหลักวิชา ตามที่มาตรา ๓๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติคุ้มครองและรับรองไว้ ทั้งนี้ การใช้เสรีภาพทางวิชาการในการศึกษาวิจัย การเรียนการสอนและการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการตามหลักวิชานั้น จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย หน้าที่ของปวงชนชาวไทย และศีลธรรมอันดีของประชาชน จะต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของบุคคลอื่น แต่อย่างไรก็ตาม สถาบันอุดมศึกษาจำต้องตระหนักถึงความเสียหายและผลกระทบที่อาจเกิดแก่ผู้อื่นและสังคม ในด้านสิทธิผู้บริโภค สิทธิในครอบครัว เกียรติยศชื่อเสียง และความเป็นส่วนตัวอันได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมาย อันเกิดจากการส่งเสริมเสรีภาพทางวิชาการ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษา คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และบุคลากรภายในสถาบันอุดมศึกษา จะต้องดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายและไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข้อ ๑๖ สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้เสรีภาพทางวิชาการ โดยต้องให้คณาจารย์มีเสรีภาพทางวิชาการ ในการเรียน การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการโดยยึดหลักความถูกต้องเป็นสำคัญ ทั้งนี้ จะต้องไม่ขัดต่อกฎหมายและวัฒนธรรมอันดีงามของประเทศ

ข้อ ๑๗ สถาบันอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมเสรีภาพทางวิชาการของบุคลากร นิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรมในการเรียนการสอน การวิจัยการค้นคว้า การบริการทางวิชาการ และการเปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ อันเป็นกลไกที่จะพัฒนาความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษา

^๖หลักเสรีภาพทางวิชาการ เจตนารมณ์ พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๑๘ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปราศจากการข่มขู่ การใช้อำนาจ หรือการแทรกแซงอำนาจในเชิงนโยบายจากสภาสถาบันอุดมศึกษา หรือความสัมพันธ์เชิงอำนาจทั้งทางตรงและทางอ้อม อันจะนำไปสู่การปิดกั้นในการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ การใช้ศักยภาพทางวิชาการ หรือการลดทอนเสรีภาพทางวิชาการ

ข้อ ๑๙ สถาบันอุดมศึกษาหรือสภาสถาบันอุดมศึกษาไม่ควร ปิดกั้น คุกคาม ครอบงำ หรือจำกัดการใช้เสรีภาพทางวิชาการของบุคลากร นิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา

ข้อ ๒๐ สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือหลักเกณฑ์อันเป็นหลักประกันการให้ความช่วยเหลือ และการคุ้มครองแก่คณาจารย์ บุคลากร นิสิต และนักศึกษาผู้ใช้เสรีภาพทางวิชาการ

ข้อ ๒๑ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างการส่งเสริมเสรีภาพทางวิชาการ กับ หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ๆ ที่อาจได้รับผลกระทบจากการใช้เสรีภาพทางวิชาการ ในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ ทั้งนี้ จะต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย กฎเกณฑ์ของสถาบันอุดมศึกษา อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อ ๒๒ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องส่งเสริมและพัฒนการใช้เสรีภาพทางวิชาการของบุคลากร นิสิต นักศึกษา รวมทั้งสร้างโอกาสในการแข่งขันทางวิชาการ นวัตกรรมทางเทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ เพื่อให้ทันต่อสังคมยุคโลกาภิวัตน์ รวมทั้งใช้การเรียนรู้และการบูรณาการในทางวิชาการให้สอดคล้องกับหลักประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา อันจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงเกณฑ์คุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา

ข้อ ๒๓ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องเน้นย้ำถึงพฤติกรรมที่มีจริยธรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมในทุกปฏิสัมพันธ์และการติดต่อกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา ผู้มีส่วนได้เสียทุกกลุ่ม และควรกำหนดมาตรฐานจริยธรรมหรือการประเมินผลที่เกี่ยวกับเสรีภาพทางวิชาการ โดยปราศจากกลไกความสัมพันธ์เชิงอำนาจและผลประโยชน์ เพื่อให้บุคลากรได้พัฒนาผลงานทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรืออาจเป็นการกำหนดกรอบที่เป็นบรรทัดฐานและข้อห้ามของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้มีความโปร่งใสและสร้างความไว้วางใจต่อสถาบันอุดมศึกษา รวมถึงความเชื่อมั่นในความยุติธรรมขององค์กร ทั้งนี้ หลักเกณฑ์หรือกรอบที่เป็นบรรทัดฐานจะต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และกฎหมายของสถาบันอุดมศึกษา

ส่วนที่ ๓ หลักความเป็นอิสระ^๗

คำอธิบาย กำหนดแนวปฏิบัติให้สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีอิสระในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาวิจัย การบริหารวิชาการ การบริหารงานบุคคล การเงิน งบประมาณและทรัพย์สิน ขณะเดียวกัน ในการดำเนินงานดังกล่าว สถาบันอุดมศึกษาจะต้องคำนึงถึงหลักธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี กล่าวคือต้องมีความโปร่งใส ซื่อสัตย์ สุจริต ซื่อตรง มีประสิทธิภาพและบรรลุมิติวัตถุประสงค์ของการจัดการ อุดมศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามหลักความเป็นอิสระ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีมาตรการในการ ป้องกันและขจัดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในกรณีที่มีความจำเป็น เพื่อรักษาประโยชน์ของประชาชนหรือประเทศ สถาบันอุดมศึกษาอาจถูกควบคุมและกำกับดูแลให้เป็นไปตาม กฎหมายได้

ข้อ ๒๔ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีอิสระในการกำหนดหลักสูตรการศึกษา และมีอิสระในการ จัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตาม หลักสูตรการศึกษาจะต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าข้อกำหนดขั้นต่ำด้านคุณภาพ ที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนดและมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน พัฒนาทักษะอาชีพ ขั้นสูง ค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเพื่อพัฒนาสังคม^๘ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายและ เป็นไปตามนโยบายของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการอุดมศึกษา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕^๙ แห่งพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒

สภาสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุน และมีหน้าที่กำกับดูแลเพื่อให้ สถาบันอุดมศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๒๕ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีอิสระในการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาควร กำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ของการบริหารงานบุคคล โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา แต่ละแห่ง รวมทั้งจัดให้มีหลักประกันความเป็นธรรมสำหรับบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา

^๗หลักความเป็นอิสระ เจตนารมณ์ พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๘มาตรา ๓๑ วรรคหนึ่ง หลักสูตรการศึกษาที่สภาสถาบันอุดมศึกษาจะอนุมัติเพื่อให้เปิดสอนได้ต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่า ข้อกำหนดขั้นต่ำด้านคุณภาพที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนด และต้องมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน พัฒนาวิชาชีพ หรือทักษะอาชีพขั้นสูง หรือการค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และเพื่อพัฒนาสังคม

^๙มาตรา ๕ การจัดการอุดมศึกษาต้องเป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) พัฒนาศักยภาพบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการหรือวิชาชีพที่ตนถนัด สามารถตอบสนองต่อความต้องการของ ประเทศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับโลกได้

(๒) พัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และทักษะที่จำเป็น เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบ ต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ร่วมกันแก้ปัญหาสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

(๓) ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนด้าน การอุดมศึกษา และต้องเชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับที่ต่ำกว่า เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับทรัพยากรบุคคลของประเทศในการเข้ารับการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา รวมทั้งส่งเสริมให้มีการศึกษาอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะในการประกอบอาชีพของบุคคลและการศึกษาตลอดชีวิต

ข้อ ๒๖ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการกระจายอำนาจการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารจัดการมีความยืดหยุ่นและคล่องตัว

ข้อ ๒๗ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุน ตลอดจนกำกับดูแลให้ส่วนงานที่มีหน้าที่ในการบริหารงานบุคคลทำหน้าที่อย่างโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ

ข้อ ๒๘ สถาบันอุดมศึกษาควรมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรอย่างโปร่งใส ภายใต้มาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่เป็นธรรม โดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ

ข้อ ๒๙ สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การกำหนดค่าตอบแทนของบุคลากรให้มีความชัดเจน โปร่งใสและเป็นธรรม และสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดแรงจูงใจทางด้านการบริหารงานบุคคลอย่างมีคุณภาพเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้ ในการกำหนดค่าตอบแทนควรพิจารณาถึงความเหมาะสมและความคุ้มค่า ประกอบกัน อันนำไปสู่การสร้างความสุขสำหรับการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อ ๓๐ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้เกิดการพัฒนาและมีความก้าวหน้าในสายงาน ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรส่งเสริมและเพิ่มโอกาสในการพัฒนาศักยภาพให้แก่บุคลากรอันจะทำให้เกิดความความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของแต่ละบุคคลตามสายงาน

ข้อ ๓๑ สถาบันอุดมศึกษาย่อมมีอิสระในการบริหารจัดการด้านการเงิน งบประมาณและทรัพย์สิน ทั้งนี้ ในการกำหนดทิศทาง วางเป้าหมาย นโยบาย และแนวทางในการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษา ควรสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของสถาบันอุดมศึกษา ตลอดจนแผนด้านการอุดมศึกษา

สภาสถาบันอุดมศึกษาพึงมีหน้าที่ในการกำหนดมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและขจัดการขัดกันแห่งผลประโยชน์ การทุจริตและประพฤติมิชอบ ตลอดจนมีหน้าที่ในกำกับดูแลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามวาระหนึ่ง

ข้อ ๓๒ สถาบันอุดมศึกษาควรจัดสรรงบประมาณเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษานั้น เพื่อให้เกิดการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพของการผลิตบัณฑิต การวิจัยและนวัตกรรม^{๑๐}

ข้อ ๓๓ สภาสถาบันอุดมศึกษาควรออกข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหาร การเงิน การพัสดุ และทรัพย์สินของสถาบันอุดมศึกษา โดยกำหนดให้มีกลไกในการควบคุมประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารการเงิน งบประมาณ การพัสดุและทรัพย์สิน

^{๑๐} มาตรา ๗ แห่ง พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒

รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของสถาบันอุดมศึกษา และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ และแผนด้านการอุดมศึกษา

นอกจากงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาตามวาระหนึ่ง สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดสรรงบประมาณเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษานั้นเพื่อการบริหารงานสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาคุณภาพของการผลิตบัณฑิตและการวิจัยและนวัตกรรม

ส่วนที่ ๔
หลักความเสมอภาค^{๑๑}

คำอธิบาย หลักความเสมอภาคเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญประการหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ เป็นหลักที่ยอมรับว่ามนุษย์นั้นมีความเท่าเทียมกัน และห้ามมิให้รัฐในฐานะที่เป็นองค์กรผู้ใช้อำนาจปกครองเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดแนวปฏิบัติในการจัดการศึกษาให้แก่นิสิต นักศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าด้วยความแตกต่างเรื่องถิ่นกำเนิด สัญชาติ เชื้อชาติ เพศ อายุ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพของบุคคล ความเชื่อของศาสนา รวมถึงเพศทางเลือกไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ตลอดจนการกำหนดคุณสมบัติเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้าปฏิบัติงาน หรือเพื่อคัดเลือกบุคคลเข้ารับการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา การคัดเลือกบุคคลเข้ารับการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา และการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติของกฎหมาย

กำหนดแนวปฏิบัติให้จัดสรรงบประมาณหรือรายได้ตามสมควร เพื่อเป็นทุนการศึกษาให้แก่ นิสิต นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา ขจัดอุปสรรค ส่งเสริม หรืออำนวยความสะดวกให้สามารถได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม อันเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมศักยภาพทางการศึกษาที่สูงขึ้นให้แก่ นิสิต นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

ข้อ ๓๔ สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดแนวทางการป้องกันการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม ด้วยเหตุของความแตกต่างเรื่องถิ่นกำเนิด สัญชาติ เชื้อชาติ เพศ อายุ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพของบุคคล ความเชื่อของศาสนา หรือความเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รวมถึงเพศทางเลือกไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

ข้อ ๓๕ สถาบันอุดมศึกษาควรจัดให้มีการจัดการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงจัดทำสถานที่ภายในสถาบันอุดมศึกษาให้เหมาะสมกับบุคคลทุกประเภท

ข้อ ๓๖ สถาบันอุดมศึกษาอาจจัดให้มีสถานที่สำหรับประกอบพิธีกรรมทางศาสนาต่าง ๆ เท่าที่จำเป็นไว้ภายในสถาบันอุดมศึกษา

ข้อ ๓๗ สถาบันอุดมศึกษาควรปลูกฝังแนวคิดด้านความเสมอภาคให้กับบุคลากร และนิสิต นักศึกษา

ข้อ ๓๘ สถาบันอุดมศึกษาไม่ควรเลือกปฏิบัติต่อบุคลากรไม่ว่าด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทางด้านสถานะและตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน

^{๑๑} หลักความเสมอภาค เจตนารมณ์ พ.ร.บ.การอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ข้อ ๓๙ สถาบันอุดมศึกษาควรจัดการเรียนการสอนสำหรับการศึกษาทั้งในและนอกระบบ รวมถึงจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัย ทั้งนี้ หลักสูตรการศึกษาที่สภาสถาบันอุดมศึกษาจะอนุมัติ เพื่อให้เปิดสอนได้ต้องมีมาตรฐานไม่ต่ำกว่าข้อกำหนดขั้นต่ำด้านคุณภาพที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษากำหนด

ข้อ ๔๐ สถาบันอุดมศึกษาควรจัดสรรงบประมาณหรือรายได้ตามสมควร เพื่อเป็นทุนการศึกษาให้แก่นิสิต นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา ขจัดอุปสรรค ส่งเสริม หรืออำนวยความสะดวก ให้สามารถได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม อันเป็นการสร้างโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมศักยภาพทางการศึกษาที่สูงขึ้นให้แก่นิสิต นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด

ส่วนที่ ๕

การเปิดเผยผลการดำเนินการตามแนวปฏิบัติ

ข้อ ๔๑ สถาบันอุดมศึกษาควรเปิดเผยผลการดำเนินการตามแนวปฏิบัติตามหลักความรับผิดชอบต่อสังคม หลักเสรีภาพทางวิชาการ หลักความเป็นอิสระ และหลักความเสมอภาคดังกล่าวข้างต้น อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ประกาศ ณ วันที่

พ.ศ.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม